

**MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETAS
PSICHOLOGIJOS INSTITUTAS**

**PSICHOLOGIJOS BAKALAURO BAIGIAMŲJŲ DARBŲ RENGIMO IR GYNIMO
METODINIAI NURODYMAI**

ANOTACIJA

Psichologijos bakalauro baigiamųjų darbų rengimo ir gynimo metodiniai nurodymai yra skiriami tiek studentams, tiek dėstytojams. Šių metodinių nurodymų paskirtis - padėti metodiškai parengti bakalauro baigiamuosius darbus, apibendrinti bei įvertinti studento žinias ir gebėjimus, numatyti vienodus bakalauro baigiamųjų darbų gynimo reikalavimus, formuoti mokslinio darbo įgūdžius, ugdyti studento savarankiškumą, aktyvų mąstymą, padėti pasirengti baigiamojo darbo gynimui.

1. Bakalauro baigiamojo darbo paskirtis, tikslai ir uždaviniai

Bakalauro baigiamasis darbas – tai savarankiška baigiamoji mokslinio tiriamojo pobūdžio studija, parodanti autoriaus gebėjimą pritaikyti studijų metu įgytas ir apibendrintas žinias bei empirinio tyrimo įgūdžius, mokėjimą teoriškai bei empiriškai analizuoti pasirinktą psichologinę problemą, daryti išvadas ir teikti praktines rekomendacijas.

Bakalauro baigiamojo darbo tikslas – suteikti studentui galimybę įrodyti, kad jis yra įgijęs profesinę bei akademinę kvalifikaciją pagal psichologijos bakalauro studijų programą ir geba taikyti mokslinio pažinimo metodologiją bei metodus teorinei bei empirinei psichologinės problemos analizei.

Bakalauro baigiamojo darbo uždaviniai:

- 1) atskleisti studento gebėjimą savarankiškai, koncentruotai ir išsamiai nagrinėti pasirinktą mokslinę ar aktualią praktinę psichologinę problemą, naudojant kūrybinio bei kritinio mąstymo gebėjimus ir įgytas profesines žinias;

- 2) parodyti mokslinio tyrimo metodologijos išmanymą, gebėjimą savarankiškai atlikti empirinį tyrimą, naudojant kiekybinius ir/ar kokybinius psichologijos tyrimo metodus;
- 3) pagrįsti daromas baigiamojo darbo išvadas patikimais mokslinio tyrimo empiriniais ir teoriniais metodais;
- 4) pademonstruoti dalykinę erudiciją, gebėjimą logiškai, argumentuotai ir nestandartiškai mąstyti ir nuosekliai dėstyti savo mintis;
- 5) gebėti tinkamai įforminti mokslinį darbą.

2. Bakalauro baigiamojo darbo rengimo eiga

Psichologijos bakalauro baigiamųjų darbų temos pagal Psichologijos instituto (toliau Institutas) tyrimų kryptis studentams pateikiamos iki Mykolo Romerio universiteto studijų rezultatų vertinimo tvarkoje nurodyto laikotarpio, t.y. nuolatinėse studijose - iki registravimosi į studijas I etapo pradžios, balandžio 20 d. Bakalauro baigiamųjų darbų temas II kurso nuolatinųjų studijų studentai gali rinktis nuo balandžio 20 d. iki gegužės 1 d. Studentai, norintys rašyti baigiamąjį darbą savo pasiūlyta tema, konsultuojasi su Psichologijos bakalauro, gretutinių Psichologijos krypties studijų programų komiteto (toliau – Komitetas) pirmininku. Komitetas, konstatavęs temos atitikimą baigiamajam darbui keliamiems reikalavimams, paskiria baigiamojo darbo vadovą.

Bakalauro baigiamasis darbas yra rengiamas VI ir VII semestrų metu vadovaujantis studijų dalyko „Bakalauro baigiamasis darbas“ aprašais. Bakalaurantai ne vėliau kaip iki VI semestro kovo 1 d. su darbo vadovais suderina baigiamojo darbo rengimo programą ir kalendorinį planą. Baigiamojo darbo rengimo programa ir kalendorinis planas turi atitikti dalykų „Bakalauro baigiamasis darbas“ aprašuose numatytas veiklas. Baigiamąjį darbą rengiantis studentas privalo baigiamojo darbo rengimo programoje numatyta tvarka informuoti vadovą apie darbo rašymo eigą, atsižvelgti į vadovo (ir konsultanto, jei yra) dalykinius ir metodinius patarimus bei pastabas. Vadovas būtinai turi patvirtinti studento tyrimo planą (t.y. tyrimo imties sudarymo būdą, tyrimo instrumentus, instrukcijas tyrimo dalyviams bei tyrimo procedūrą/ eigą).

Psichologijos bakalauro studijų studentas savarankiškai, be vadovo priežiūros ir leidimo, negali tirti pažeidžiamų visuomenės grupių (negalią turinčių asmenų, psichikos sutrikimų turinčių asmenų, įkalintų asmenų ir kt.). Bakalauro darbo vadovas turi patvirtinti, kad studento tyrimas yra etiškas ir tyrimo metu nebus padaryta žala pažeidžiamos grupės atstovams.

Jei studentas savo bakalauriniame darbe planuoja tirti pažeidžiamas visuomenės grupes (negalia turinčius asmenis, psichikos sutrikimų turinčius asmenis, įkalintus asmenis ir kt.), bakalauro darbo vadovas su studentu prieš mėnesį iki tyrimo turi kreiptis į Psichologinių tyrimų etikos komitetą, kuris svarstys, ar numatomas atlikti tyrimas yra etiškas, ir ar numatyta, kaip tiriamieji bus apsaugoti nuo galimos žalos. Psichologinių tyrimų etikos komitetas per dešimt darbo dienų priima sprendimą, ar leisti psichologijos bakalauro studijų studentui atlikti tyrimą. Jei studentas savo bakalauro darbe planuoja tirti nepilnamečius asmenis, darbo vadovas priima sprendimą, ar reikia kreiptis leidimo į Psichologinių tyrimų etikos komitetą dėl tyrimo atlikimo. Patartina kreiptis į Psichologinių tyrimų etikos komitetą tuo atveju, kai numatoma tirti rizikos grupės nepilnamečius.

3. Bendri reikalavimai bakalauro darbui

Bakalauro baigiamasis darbas turi būti empirinis. Empirinio bakalauro baigiamojo darbo struktūra yra tokia: titulinis lapas, turinys, pratarinė, teorinė problemos analizė, metodika, tyrimo rezultatai, rezultatų aptarimas, išvados, literatūra (t.y. bibliografijos sąrašas), trumpa santrauka lietuvių ir užsienio kalbomis, priedai.

TITULINIS LAPAS. Jame yra nurodoma aukštoji mokykla, kurioje darbas atliktas, fakultetas, institutas, autoriaus vardas, pavardė (didžiosiomis raidėmis), studijų programos pavadinimas; baigiamojo darbo tema (didžiosiomis raidėmis); darbo pobūdis, t.y. bakalauro baigiamasis darbas; darbo vadovo mokslo laipsnis ir pedagoginis vardas, vardas, pavardė; miestas ir darbo rašymo metai (žr. A priedą).

TURINYS. Jame nurodoma darbo struktūra, t.y. bakalauro baigiamojo darbo visų sudėtinių sunumeruotų (išskyrus pratarinę, literatūra, santrauka ir priedai) dalių pavadinimai ir puslapis (tik jo numeris), kuriame galima rasti atitinkamą darbo dalį.

PRATARMĖ. Šioje dalyje turi būti atskleidžiama bakalauro baigiamojo darbo esmė. Joje turėtų būti dėstomi darbo temos pasirinkimo motyvai, grindžiama nagrinėjama problema, todėl gali būti įvardinti autoriai nagrinėję šią temą, nurodomas bendras darbo kontekstas, darbo aktualumas, nauda, naujumas. Studentas turi nurodyti, kokius klausimus bakalauro baigiamajame darbe jis nagrinės bei koks yra jo darbo tikslas. Hipotezių ir uždavinių šioje darbo dalyje pateikti nereikia. Taip pat šioje darbo dalyje gali būti nurodyti asmenys, padėję atlikti tyrimą. Pratarinės apimtis iki 2 puslapių.

TEORINĖ PROBLEMOS ANALIZĖ. Ši darbo dalis paprastai sudaro apie 30 proc. visos darbo apimties. Jos pavadinimas turi atspindėti bakalauro baigiamajame darbe

nagrinėjamą problemą. Ji skirstoma smulkiau: skyriais ir poskyriais. Kiekvienas skyrius turi atskleisti problematiką pasirinktu aspektu, poskyris – to aspekto atskirą dalį. Skyriai ir poskyriai turi būti nuoseklūs, logiškai rišlūs.

Ši darbo dalis skirta sistemingai ir argumentuotai problemos analizei pateikti, apibrėžti pagrindines sąvokas, argumentuotai atskleisti tikslus. Tai – kryptinga mokslinės literatūros tam tikra tema analizė, padedanti autoriui atskleisti savo tyrimo mokslinį kontekstą ir pagrįsti savo tyrime keliamus klausimus bei hipotezes. Šioje dalyje būtini aprašomasis (aprašyta tai, kas padaryta nagrinėjamose problemos aspektu (teorijos, empiriniai darbai)) ir vertinamasis (įvertinta tai, kas padaryta) elementai.

Šios darbo dalies esmę sudaro išstudijuotos literatūros analizė¹. Ji atliekama remiantis kokybiniais veiksniais: autorių pagrindiniai teiginiai, jų ryšiai ar prieštaravimai, apibendrinimas. Analizė baigiama vertinimu bei hipotezių, kurios bus tikrinamos studento tyrime, iškėlimu. Iškeltas idėjas, samprotavimus reikia logiškai argumentuoti, iliustruoti mokslinė faktine medžiaga. Rekomenduojama kiekvieną skyrių, o jei galima ir poskyrį, užbaigti trumpu apibendrinimu. Teorinė problemos analizė baigiama skyriumi „Tyrimo problema, tikslas, uždaviniai“, kuriame glaustai pristatoma nagrinėjamose problemos santrauka, tyrimo tikslas, uždaviniai ir hipotezės.

TYRIMO METODIKA. Šioje darbo dalyje turi būti atskiruose poskyriuose aprašyti : 1) tyrimo dalyviai, 2) duomenų rinkimo ir kintamųjų įvertinimo būdai, 3) tyrimo eiga.

Kiekybiniuose tyrimuose aprašant tyrimo dalyvius būtina pateikti imties sudarymo būdą, dydį bei pagrindines tyrimo dalyvių charakteristikas. Aprašant užduotis ir įvertinimo būdus, būtina nuodugnai aprašyti kiekvieną tyrime naudotą instrumentą, atskleidžiant jo patikimumą ir validumą. Reikia nurodyti: kiekvieno instrumento pavadinimus lietuvių ir originalo kalba, autorių, koks kintamasis ir kaip yra vertinamas, klausimų ar užduočių, sudarančių instrumentą, skaičių bei pavyzdžius. Taip pat būtina nuodugnai aprašyti subskales (pateikti jų pavadinimus lietuvių ir originalo kalba, nurodyti, kiek klausimų sudaro kiekvieną subskalę, pateikti subskalę sudarančių klausimų pavyzdžių bei patikimumo ir validumo rodiklius). Darbe turi būti nurodyta, kaip instrumentas buvo įsigytas (ar buvo gautas autoriaus leidimas naudoti tyrime, jei toks leidimas šiam instrumentui reikalingas), jei instrumentas buvo verstas į lietuvių kalbą, kas atliko vertimą arba kieno lietuviškas vertimas naudotas). Aprašant

---

¹ Apie literatūros šaltinių citavimą žiūrėti šių metodinių nurodymų 4 dalyje „Literatūros naudojimas bakalauro baigiamajame darbe“.

tyrimo eigą, reikia nurodyti, kokie buvo tyrimo etapai, kas kiekviename tyrimo etape buvo atlikta. Šioje dalyje būtina atskleisti tyrimo rezultatų apdorojimo logiką.

Kokybiniuose tyrimuose aprašant tyrimo dalyvius būtina atskleisti imties sudarymo tikslingumą bei aprašyti pagrindines tiriamųjų charakteristikas. Būtina atskleisti kokybinio tyrimo strateginį tipą ir taikytą (-us) kokybinio tyrimo metodą (-us), duomenų interpretacijos ir/ar analizės principus. Tuose kokybiniuose metoduose, kuriuose to reikalaujama, turi būti atliktas ekspertinių vertinimų suderinamumo patikrinimas. Prieduose turi būti pateiktas taikytos kokybinės duomenų analizės protokolo pavyzdys. Kai kuriuose kokybiniuose tyrimuose hipotezės nėra būtinos (pvz., fenomenologinės analizės atveju hipotezės nekeliamos).

Studentas gali pasirinkti taikyti trianguliaciją, t.y. derinti kiekybinius ir kokybinius metodus viename tyrime.

TYRIMO REZULTATAI. Ši darbo dalis skirta tyrimo rezultatų pristatymui. Ji gali būti skirstoma smulkiau: skyriais ir poskyriais. Tyrimo rezultatai gali būti pateikti paveiksluose ir/ar lentelėse, tačiau reikia vengti tos pačios informacijos pateikimo keliais būdais. Paveikslai turi būti numeruojami ir turėti pavadinimą. Ši informacija pateikiama paveikslo apačioje. Lentelės taip pat turi būti numeruojamos ir turėti pavadinimą, kuris rašomas lentelės viršuje. Visi užrašai lentelėse ir paveikluose turi būti lietuvių kalba. Užrašų šriftas bei šrifto dydis lentelėse toks pats kaip ir pagrindiniame tekste. Tvarkant lentelių formatą laikomasi APA (Amerikos psichologų asociacijos) stiliaus standartų. Pavyzdžių, kaip bakalauro darbe turi būti pateikiamos lentelės ir paveikslai, galima rasti B priede.

Šioje darbo dalyje turi būti pateikiami ne tik tyrimo rezultatai, bet ir atskleista, ar jie patvirtina, ar ne, tyrimo hipotezes. Taip pat būtina argumentuotai nurodyti, kokiais metodais buvo remtasi tikrinant hipotezes.

Kokybinio tyrimo rezultatų dalis gali būti sujungta su rezultatų aptarimo dalimi.

REZULTATŲ APTARIMAS. Ši darbo dalis skirta apibendrinti atlikto tyrimo rezultatus, siekiant juos paaiškinti, analizuoti. Tyrimo rezultatai lyginami su kitų autorių darbais, aptariami pasirinktos(-ų) teorinės(-ių) perspektyvos(-ų) kontekste, pastebimi dėsningumai ar skirtumai. Šioje dalyje aptariami ir tyrimo trūkumai bei apribojimai, pateikiamos nuorodos, kokie tyrimai ateityje būtų naudingi, kaip jie pratęstų šio darbo tikslus.

IŠVADOS. Tai trumpi ir apibendrinti svarbiausi atsakymai į darbe keliamus klausimus bei glaustas vertinimas, ar pasiekti darbe formuluojami tyrimo tikslai. Išvadas reikia sunumeruoti.

Po išvadų gali būti pateiktos praktinės rekomendacijos specialistams, sprendžiantiems problemas, susijusias su nagrinėjama tema. Šios rekomendacijos turi logiškai sietis su darbo išvadomis.

LITERATŪRA. Literatūros sąrašas sudaromas remiantis APA stiliaus standartais. Kaip alternatyvą galima pasirinkti Chicago standartus. Pagal APA stilių sudaryti knygos, straipsnio, elektroninio dokumento aprašų pavyzdžiai pateikiami C priede.

SANTRAUKA. Trumpa darbo santrauka pateikiama lietuvių ir užsienio kalbomis. Santraukose pateikiama ši informacija apie darbą: baigiamojo darbo temos pavadinimas, tikslas, tyrimo dalyviai, kintamųjų įvertinimo būdai, tyrimo rezultatai, raktiniai žodžiai (iki 5). Santraukos apimtis po 2000 - 2500 spaudos ženklų su tarpais kiekviena kalba.

PRIEDAI. Jie yra pažymimi didžiosiomis raidėmis (A priedas, B priedas ir t.t.) tokia tvarka, kokia jie buvo paminėti pagrindiniame tekste. Priedams taip pat suteikiami pavadinimai, atspindintys juose pateikiamos informacijos turinį. Prieduose talpinama informacija, kuri yra ne pagrindinė, tačiau padeda suprasti bakalauro baigiamajame darbe pateikiamus faktus (tai gali būti paveikslai, lentelės, stimulinė tyrimo medžiaga, autorių sutikimai versti ar naudoti tyrime instrumentus ir kt.). Prieduose pateikiant informaciją būtina laikytis tų pačių reikalavimų, kaip ir pateikiant medžiagą kitose bakalauro baigiamojo darbo dalyse, įskaitant reikalavimus citavimui, referavimui, lentelių ir paveikslų apipavidalinimui bei teksto formatui. Prieduose pateikiamas lenteles ir paveikslus reikia numeruoti, o prieš numerį įrašyti atitinkamo priedo raidę (pvz., A1 lentelė). Jei pridedamas tik vienas priedas, raidė jam nesuteikiama, tačiau priedo lentelių ir paveikslų numeracijoje pridedama raidė A, kad pagrindinio teksto ir priedo lentelių ir paveikslų numeriai nesutaptų. Jei visą priedo turinį sudaro tik viena lentelė, jos numerį ir pavadinimą atstoja priedo numeris ir pavadinimas. Kiekvienas priedas pradedamas naujame lape. Prieduose cituojamų ar referuojamų šaltinių bibliografiniai aprašai įtraukiami į bendrą literatūros sąrašą. Prieduose nereikia pateikti tyrime naudotų instrumentų (klausymynų, skalių), tačiau jei instrumentas buvo sukurtas paties/-čios darbo autoriaus/-ės, jį sudarantys visi teiginiai, klausimai ar stimulinė medžiaga pateikiami prieduose.

4. Literatūros naudojimas baigiamajame bakalauro darbe

Rašant baigiamąjį darbą turi būti remiamasi psichologijos mokslinės literatūros šaltiniais. Pastarieji skirstomi į pirminius ir antrinius šaltinius. Pirminiai šaltiniai – tai moksliniai straipsniai, publikuoti recenzuojamuose moksliniuose žurnaluose, konferencijų medžiaga, psichologijos klasikų darbai. Antriniamis šaltiniais priskiriami vadovėliai, žinytai, enciklopedijos, apžvalgos, monografijos. Pirminiai šaltiniai turi sudaryti apie 90 proc.

literatūros, kuria grindžiamas bakalauro baigiamasis darbas. Rekomenduojama naudoti 5-7 metų senumo literatūra. Literatūros šaltinių skaičius nėra ribojamas².

Pateikiant nuorodas į naudotus šaltinius tekste būtina siekti tikslumo, skaidrumo ir laikytis žemiau pristatomų reikalavimų. Tikslus literatūros šaltinių citavimas bakalauro baigiamajame darbe leis išvengti įtarimų dėl plagiatu. Kokiais atvejais studento darbas pripažįstamas plagiatu, apibrėžiama MRU studijų rezultatų vertinimo tvarkoje.

Pateikiant nuorodas apie naudotą literatūrą tekste, turi būti laikomasi „autorius – datos“ metodo. Kai nuoroda į šaltinį pateikiama tekste, ji rašoma skliausteliuose nurodant autoriaus pavardę ir publikacijos metus (Pavardenis, 2008). Kai autorių yra du, pateikiant nuorodą visais atvejais tekste nurodomos abi pavardės (Pavardenis ir Taškaitienė, 2013; Smith & Jones, 2005). Kai autorių yra nuo trijų iki penkių, pateikiant nuorodą pirmą kartą nurodomos visų autorių pavardės (Petraitytė, Juozaitis ir Bulota, 2008; Smith, Jones, & Williams, 2005), tačiau pateikiant tą pačią nuorodą vėliau tekste nurodoma tik pirmo autoriaus pavardė (Petraitytė ir kt., 2008; Smith et al., 2005). Kai autorių šeši ar daugiau, visais atvejais skliausteliuose nurodoma tik pirmo autoriaus pavardė (Kojala ir kt., 2011; Perkins et al., 2003).

Kaip matyti iš pateiktų pavyzdžių, tarp autorių pavardžių naudojami jungtukai derinami su šaltinio kalba: jei nurodomas šaltinis lietuviškas, skliausteliuose rašoma „ir“, „ir kt.“, o jei šaltinis nelietuviškas, autorių pavardės jungiamos ženklu „&“, o kai autorių daugiau nei du pridedama „et al.“. Nuorodos rašomos tik lotynų abėcėlės raidėmis. Pavardės tekste rašomos be inicialų, nepridedant lietuviškų galūnių.

Kai šaltinis neturi autoriaus, pateikiant nuorodą minimas tik organizacijos arba šaltinio pavadinimas ir metai (pvz., Psichologijos žodynas, 1993). Jei tekste minimi autoriai, kurių pavardės yra vienodos, būtina pateikti jų inicialus. Pateikiant nuorodą į kelių autorių skirtingus šaltinius, autorių pavardės ir metai skiriami kabliataškiu (pvz., Pavardenis, 2008; Taškaitienė, 2006). Kalbant apie to paties autoriaus skirtingas publikacijas, išleistas tais pačiais metais, jas reikėtų atskirti pridedamomis raidėmis a, b, c ir t. t. po publikacijos metų (pvz., Pavardenis, 2008a, 2008b). Jei cituojami to paties autoriaus darbai išleisti skirtingais metais, tuomet jie pateikiami metų eilės tvarka (pvz., Pavardenis, 1999, 2007). Jei prie vienos minties yra nurodomi keli literatūros šaltiniai, jie yra pateikiami abėcėlės tvarka (pvz., Antanavičiūtė, 2003; Bulota, 2001; Pavardenis ir kt., 2008).

---

² Literatūros šaltinių skaičius priklauso nuo pasirinktos temos ir jos plėtotės. Šį klausimą galima aptarti su bakalauro darbo vadovu.

Cituojant autorių, cituojami žodžiai rašomi kabutėse, o po jų pateikiamoje nuorodoje greta autoriaus pavardės ir metų turi būti nurodomas šaltinio puslapis, pvz., (Pavardenis, 2008, p. 11). Citatos apimtis neturi viršyti citavimo tikslui reikalingo masto, cituoti reikia tik tada, kai tai būtina. Cituoti kitų autorių mintis iš originalo reikia tiksliai, paliekant tuos pačius skyrybos ženklus. Jei norima citatą sutrumpinti, praleisto teksto vietose įrašomas daugtaškis.

Tais atvejais, kai originalus šaltinis neprieinamas (pavyzdžiui, nebeplatinama knyga, neišverstas šaltinis, asmeninė komunikacija ar pan.), galima naudoti informaciją iš antrinio šaltinio. Kai cituojama ar pateikiama informacija iš antrinio šaltinio, t.y. tam tikro autoriaus teiginiai naudojami ne iš jo paties, o iš kito autoriaus darbo, būtina nurodyti, jog pasinaudota antriniu šaltiniu, pvz., „kaip rašė Allport savo dienoraštyje (cituojama pagal Nicholson, 2003), <...>“. Į literatūros sąrašą, kuris pateikiamas bakalauro baigiamojo darbo pabaigoje, turi būti įtraukiami tik tie šaltiniai, su kuriais darbo autorius yra tiesiogiai susipažinęs, t.y. skaitęs bei analizavęs ir pateikęs nuorodas tekste (pavyzdyje minimu atveju literatūros sąrašė nurodomas tik Nicholson 2003 m. šaltinis). Šaltinių, apie kuriuos autorius žino tik iš antrinio šaltinio, negalima įtraukti į sudaromą literatūros sąrašą.

Literatūros sąrašas sudaromas pagal autorių pavardes abėcėlės tvarka, o kai jame yra keletas to paties autoriaus darbų, jie surašomi chronologine tvarka. Jeigu į literatūros sąrašą įtraukiami neautoriniai leidiniai, pvz., žodynai, žinynai ir pan., jų vieta bendrame sąrašė nustatoma pagal pirmąją antraštės raidę.

Kiekvienas į sąrašą įtraukto šaltinio bibliografinis aprašas turi atitikti APA stiliaus reikalavimus. Kaip alternatyvą galima pasirinkti Chicago stiliaus standartus. Pagal APA standartus literatūros sąrašė šaltiniai aprašomi tokia tvarka: 1) straipsnio aprašė nurodoma autoriaus (-ių) pavardė (-ės), vardo inicialai, leidimo metai, straipsnio pavadinimas, visas žurnalo pavadinimas, tomas (numeris) ir puslapiai; 2) knygos aprašė nurodoma autoriaus (-ių) pavardė (-ės), vardo inicialai, leidimo metai, knygos pavadinimas, leidimo vieta ir leidykla; 3) straipsnio, kuris publikuotas knygoje, aprašė nurodoma autoriaus (-ių) pavardė (-ės), vardo inicialai, leidimo metai, straipsnio pavadinimas, knygos redaktoriaus (-ių) vardo inicialai ir pavardė (-ės), knygos pavadinimas, straipsnio knygoje puslapiai, leidimo vieta ir leidykla; 4) elektroninio dokumento aprašė, greta įprastų spaudinio (straipsnio, knygos, skyriaus ar straipsnio knygoje) aprašui elementų, nurodomas interneto prieigos adresas. Knygos, straipsnio, elektroninio dokumento ir kt. bibliografinių aprašų, sudarytų vadovaujantis APA standartais, pavyzdžiai pateikiami C priede.

5. Bakalauro baigiamojo darbo įforminimas

Bakalauro baigiamasis darbas turi būti parašytas taisyklinga lietuvių ar užsienio kalba. Patariama mintis dėstyti daugiskaitos pirmu asmeniu bei pasyviaja nuosaka. Bakalauro baigiamajame darbe vartotinos visuotinai priimtinos santrumpos: pavyzdžiui – “pvz.”, ir kiti – “ir kt.”, ir taip toliau – “ir t.t.”, ir panašiai – “ir pan.”. Jeigu norima vartoti gerai žinomų pavadinimų (įstaigų, kodeksų ir pan.) santrumpas, pirmą kartą reikia pateikti visą pavadinimą, o skliausteliuose nurodyti jo santrumpą.

Bakalauro baigiamojo darbo apimtis – 28-32 puslapiai (neįskaitant titulinio lapo, turinio puslapių, bibliografijos sąrašo, santraukų bei priedų).

Bakalauro darbo tekstas turi būti surinktas kompiuteriu, atspausdintas A4 formato lapuose ir įrištas. Tekstas spausdinamas vienoje lapo pusėje 1,5 eilutės intervalu, puslapio laukeliai tokie: 3 cm iš kairės, 1 cm iš dešinės, 2 cm nuo viršaus ir 2 cm nuo apačios. Raidžių aukštis 12 taškų (12 pt), šriftas „Times New Roman“. Patartina puslapių numeraciją pradėti nuo titulinio lapo ir puslapio numerį rašyti lapo apačioje dešinėje pusėje. Tituliniame lape puslapio numeris nerašomas.

Užbaigus bakalauro baigiamąjį darbą ir jį atspausdinus bei įrišus, studentas paskutiniame jo lape nurodo savo vardą, pavardę, elektroninio pašto adresą, darbo baigimo datą ir pasirašo. Vieno baigiamojo darbo egzemplioriaus paskutiniame lape įklijuojami du vokai vadovo atsiliepimui (tuo atveju, jei vadovas gynime nedalyvauja) ir recenzijai įdėti. Prie baigiamojo darbo turi būti pridėta deklaracija apie savarankiško darbo atlikimą, kurioje patvirtinama, kad vertinimui pateiktas baigiamasis darbas yra atliktas savarankiškai, be plagijavimo ir laikantis akademinio rašymo taisyklių.

6. Bakalauro baigiamojo darbo pateikimas

Parengtą darbą studentas pristato vadovui ne vėliau kaip likus mėnesiui iki studijų grafike nurodyto baigiamųjų darbų gynimo termino pradžios. Kartu su parengtu darbu studentas vadovui pristato tyrimo dalyvių užpildytas anketas, SPSS duomenų failą (kiekybiniams tyrimams), interviu tekstus (kokybiniams tyrimams) bei kitą su tyrimu susijusią medžiagą. Vadovas, perskaitęs parengtą darbą ir įvertinęs kitą pristatytą medžiagą, priima sprendimą leisti ar ne ginti baigiamąjį darbą. Vadovui neleidus ginti darbo, studentas gali kreiptis į Komiteto pirmininką, kuris sprendžia, ar leisti ginti darbą. Komiteto pirmininkui neleidus ginti darbo, studentas gali stabdyti studijas ne ilgesniam nei vienerių studijų metų laikotarpiui. Iki semestro

pabaigos nepareiškęs noro stabdyti studijas studentas šalinimas iš Universiteto kaip negynęs baigiamojo darbo.

Vadovui aprobavus parengtą baigiamąjį darbą, studentas jį ne vėliau kaip 10 darbo dienų iki gynimo privalo įkelti į Universiteto informacinę sistemą „Studijos“, o vadovas sistemoje pažymėti savo sutikimą, kad darbas būtų ginamas, bei grąžinti studentui atneštą su parengtu darbu medžiagą. Likus ne daugiau kaip 10 darbo dienų iki baigiamųjų darbų gynimo pradžios į Institutą pristatomi du įrišti baigiamojo darbo egzemplioriai, pasirašyti autoriaus ir vadovo: vadovas pasirašo ant titulinio darbo lapo šalia savo vardo ir pavardės, studentas – darbo paskutiniame lape pateikia savo vardą, pavardę, elektroninio pašto adresą, datą, kada darbas baigtas rengti ir pasirašo. Viename iš baigiamojo darbo egzempliorių įklijuojami du vokai recenzijai ir darbo vadovui atsiliepimui (jei vadovas nedalyvauja gynimuose). Į Institutą pristatyti, bet neįkelti į Studijų informacinę sistemą darbai nebus priimami. Kartu su baigiamuoju darbu studentas pateikia nustatytos formos deklaraciją, kurioje patvirtina, kad vertinimui pateiktas baigiamasis darbas yra atliktas savarankiškai, be plagijavimo ir laikantis akademinio rašymo taisyklių (pateikiamas vienas deklaracijos egzempliorius, kuris pridedamas prie vieno iš baigiamųjų darbų egzempliorių).

Komitetas skiria recenzentą, kuris pažymimas informacinėje sistemoje „Studijos“. Recenzentas ne vėliau kaip 2 dienos iki gynimo į informacinę sistemą „Studijos“ įkelia recenziją, kurioje teigiamai arba neigiamai įvertina darbą.

7. Bakalauro baigiamojo darbo gynimas

Bakalauro baigiamųjų darbų gynimas vyksta Fakulteto dekanato patvirtintame ir Instituto puslapyje paskelbtame tvarkaraštyje nurodytu laiku. Gynimas yra viešas, todėl jame gali dalyvauti visi norintys. Į gynimą studentas privalo atsinešti tiriamųjų užpildytas anketas, SPSS duomenų failą (kiekybiniams tyrimams), tyrimo transkriptus (kokybiniams tyrimams) bei kitą su tyrimu susijusią medžiagą, kurios gali pareikalauti gynimo komisijos nariai. Taip pat studentas turi turėti vieną baigiamojo darbo egzempliorių, kuriuo galėtų naudotis gynimo metu atsakant į komisijos užduodamus klausimus.

Gynimo metu studentas iki 10 min. pristato tiriamą problemą, tikslus, uždavinius, hipotezes, kintamųjų įvertinimo būdus, rezultatus, išvadas bei rekomendacijas. Po to pristatoma recenzija, baigiamojo darbo autorius atsako į pateiktas pastabas. Tada atsako į kvalifikacinės komisijos ir kitų dalyvaujančių gynime asmenų pateiktus klausimus. Gynimo pabaigoje pasisako darbo vadovas (jei vadovas gynime dalyvauti negali, perskaitomas jo paliktas raštiškas atsiliepimas apie studentą). Darbo gynimas baigiamas studento baigiamuoju žodžiu.

8. Bakalauro baigiamojo darbo vertinimas

Studento baigiamąjį darbą vertina baigiamojo darbo gynimo komisijos nariai, remdamiesi galiojančia MRU studijų rezultatų vertinimo tvarka.

A priedas. Titulinio lapo pavyzdys.

MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETO
PSICHOLOGIJOS INSTITUTAS

STUDENTO VARDAS, PAVARDĖ
(STUDIJŲ PROGRAMOS PAVADINIMAS)

TEMA

Bakalauro baigiamasis darbas

Darbo vadovas –
pedagoginis vardas, moksl. laipsnis; vardas, pavardė

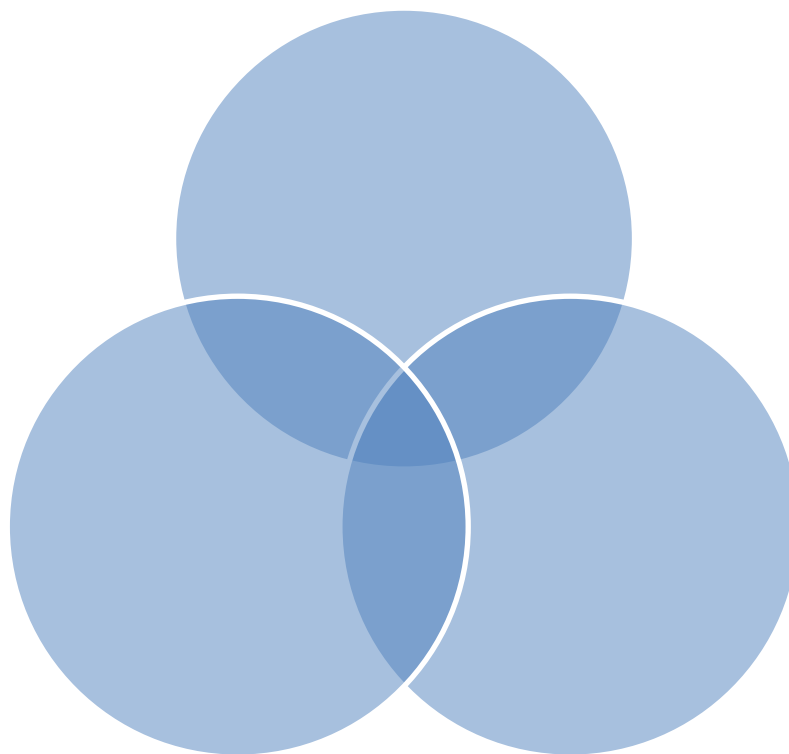
Vilnius, 2017

B priedas. Lentelių ir paveikslų pateikimo pavyzdžiai.

1 lentelė. Klausimyno subskalių vidinio suderinamumo koeficientai.

Subskalės	Teiginių skaičius	Vidinio suderinamumo koeficientas
...	...	...
...	...	...
...	...	...

Pastaba. Tyrime naudota trumpoji klausimyno versija.

1 pav. Teorinis modelis.

C priedas. Pagal APA stilių sudarytų bibliografinių aprašų pavyzdžiai.

Mokslinio straipsnio žurnale aprašas

Banaitienė, A, Raižienė, S. ir Grigaitė, B. (2010). Įvairių animacinių filmukų poveikio vaikų mirties sampratai palyginimas. *Tarptautinis psichologijos žurnalas : biopsichosocialinis požiūris*, 5, 21-36.

Gallagher, M. W., Lopez, S. J., & Preacher, K. J. (2009). The hierarchical structure of well-being. *Journal of Personality*, 77(4), 1025–1050. doi:10.1111/j.1467-6494.2009.00573.x

Knygos aprašas

Čekanavičius, V. ir Murauskas, G. (2002). *Statistika ir jos taikymai II*. Vilnius: TEV.

Kroger, J. (2007). *Identity development: Adolescence through adulthood*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.

Straipsnio knygoje aprašas

Diržytė, A. (2015). Psichologiniai gyvenimo kokybės veiksniai. Iš O. G. Rakauskienė, D. Štreimikienė ir V. Servetkienė (sud.), *Gyvenimo kokybės matavimo rodiklių sistema ir vertinimo modelis* (p. 149-184). Vilnius: Mykolo Romerio universitetas.

Kark, R., & Eagly, A. H. (2010). Gender and leadership: Negotiating the labyrinth. In J. C. Chrisler & D. R. McCreary (Eds.), *Handbook of gender research in psychology* (pp. 443–469). New York: Springer.

Elektroninio dokumento aprašas

Lietuvos statistikos departamentas (2014). *Lietuvos gyventojų tarptautinė migracija 2013*. Vilnius: Autorius. Paimta iš <https://osp.stat.gov.lt/services-portlet/pub-edition-file?id=3032>

Korkeila, J. J. A. (2000). *Measuring aspects of mental health*. Helsinki: National Research and Development Center for Welfare and Health (STAKES). Retrieved from <http://groups.stakes.fi/NR/rdonlyres/5DD0D44F-9B09-480E-A668-4E9285C10976/0/measuringaspectsofmh.pdf>

Daugiau adaptuotų APA stiliaus bibliografinių aprašų pavyzdžių galima rasti internete adresu http://www.mruni.eu/lt/universitetas/biblioteka/duomenu_bazes/bibliografiniu_nuorodu_tvarkymo_programos/citavimo-stiliai/. Ten pat pateikiama ir Chicago stiliaus bibliografinių aprašų pavyzdžių. Originalių APA stiliaus pavyzdžių galima rasti adresu www.apastyle.org bei APA stiliaus vadove: *Publication manual of the American Psychological Association (6th ed.)*. (2010). Washington, DC: Author.